

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра іноземної філології та перекладу

ЗАТВЕРДЖЕНО

Постанова вченої ради

29.06.2021

протокол № 6, п. 13

ВВЕДЕНО В ДІЮ

Наказ від 29.06.2021 № 137

**ПОРІВНЯЛЬНА ГРАМАТИКА ПЕРШОЇ ІНОЗЕМНОЇ
ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ /**

**COMPARATIVE GRAMMAR OF THE FIRST FOREIGN
LANGUAGE AND THE UKRAINIAN LANGUAGE**

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«бакалавр» /	bachelor
Галузь знань	03 Гуманітарні науки /	03 Humanities
Спеціальність	035 Філологія /	035 Philology
Освітня програма	Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська /	Germanic languages and literatures (including translation), first foreign language – English

Розробник: Іваницька Наталя, д.філол.н., професор

Гарант освітньої програми «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» Чугу Світлана, к.філол.н., доцент кафедри іноземної філології та перекладу

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри іноземної філології та перекладу 28 травня 2021 р. пр. №5;
на засіданні вченої ради обліково-фінансового факультету 14 червня 2021 р. пр. № 06

Рецензенти: Терещенко Лілія, к.філол.н., доцент;
Маковецька Інна, провідний експерт відділу
зовнішньоекономічних зв'язків та перекладів Вінницької
торгово-промислової палати

Редактор: Фатєєва Т.
Комп'ютерна верстка: Тимощук М.

Підп. до друку 08.07.2021. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 1,68.
Обл.-вид. арк. 1,56. Тираж 5. Зам. № 327.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ:

Мета вивчення дисципліни.

У структурі бакалаврської освітньої програми «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» дисципліна «Порівняльна граматики першої іноземної та української мов» є обов'язковим компонентом, яка забезпечує формування професійних компетентностей і змістовно спрямована на низку програмних результатів навчання.

В основі вивчення дисципліни «Порівняльна граматики першої іноземної та української мов» лежить теоретично обґрунтоване всебічне порівняння та співвіднесення граматичних одиниць морфологічного та синтаксичного рівнів англійської та української мов, що уможлиблює встановлення ізоморфних та аломорфних характеристик зіставляваних одиниць.

Дисципліна охоплює проблеми, пов'язані з поділом слів на повнозначні та неповнозначні частини мови, описом властивих цим словам граматичних категорій та способів їх реалізації в системах різноструктурних мов. Запропоновані до вивчення теми зорієнтовані також на контрастивний аналіз синтаксичних процесів, синтаксичних зв'язків та синтаксичних відношень на рівні різних типів і парадигматичних класів словосполучень та речень англійської та української мов.

Метою курсу «Порівняльна граматики першої іноземної та української мов» є оволодіння науково-теоретичними та методологічними основами зіставлення граматичних систем англійської та української мов з наступною екстраполяцією встановленого ізоморфізму та аломорфізму на практичну лінгвістичну діяльність. Цей курс є теоретичним фундаментом граматичної вправності здобувачів вищої освіти в перекладознавчій практиці, оскільки він закладає підвалини володіння основами теоретичної граматики як англійської, так і української мов, розвиває вміння осмислено підходити до порівняння мовних явищ і дає лінгвістичні поняття, необхідні для набуття контрастивних умінь та навичок.

Для досягнення зазначеної мети визначено основні **завдання** курсу:

– ознайомити здобувачів вищої освіти з ключовими поняттями та універсаліями синхронно-порівняльного мовознавства загалом та порівняльної граматики зокрема;

– подати узагальнений критичний аналіз проблем сучасної граматичної науки, висвітлених в останніх наукових розвідках з теоретичної граматики англійської та української мов, зіставного та типологічного мовознавства;

– формувати в здобувачів вищої освіти методологічні навички контрастивного аналізу мовних одиниць з метою розвитку порівняльного лінгвістичного мислення та вироблення на цій основі здатності системного бачення різноструктурних мов;

– теоретично обґрунтувати ідентифікацію та класифікацію основних ізоморфних та аломорфних характеризувальних ознак граматичних одиниць англійської та української мов;

– навчати здобувачів вищої освіти на основі спільних та відмінних рис порівнюваних мов встановлювати ізоморфні закономірності та аноморфні відмінності у сфері функціонування морфологічних та синтаксичних одиниць;

– розглянути мовні реалізації морфологічних та синтаксичних категорій з метою встановлення системно-структурних відповідностей між граматичними одиницями порівнюваних мов;

– дослідити системні відповідності між англійською та українською мовами з метою трансформації виявлених закономірностей у практичну площину;

– навчати здобувачів вищої освіти застосовувати набуті теоретичні знання в опануванні практичної граматики англійської мови та в перекладацькій діяльності;

– стимулювати науково-дослідну роботу здобувачів вищої освіти в галузі порівняльного мовознавства та перекладознавства .

Методика вивчення дисципліни ґрунтується на єдності проблемних лекцій, практичних занять, під час проведення яких пріоритетним є використання проблемних та дослідницьких методів навчання. Програмою передбачено самостійну роботу студентів, спрямовану на формування автолінгводидактичних умінь і навичок наукового пізнання матеріалу та транспонування отриманих результатів на власну професійну діяльність.

Результати вивчення навчальної дисципліни, її місце в освітньому процесі.

Результатом вивчення навчальної дисципліни «Порівняльна граматика першої іноземної та української мов» для освітньої програми «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» є формування комплексу компетентностей:

- **інтегральна компетентність:**

здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності:

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

спеціальні (фахові) компетентності:

СК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії англійської та німецької мов.

СК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

СК 14. Здатність орієнтуватися в основних поняттях перекладознавства як науки, правилах використання всіх видів перекладацьких трансформацій і труднощів із врахуванням національно-культурних розбіжностей.

Програмні результати навчання, формування яких забезпечує дисципліна «Порівняльна граматики першої іноземної та української мов»:

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та англійською і німецькою мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 14. Використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

ПРН 19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

Очікувані результати навчання дисципліни «Порівняльна граматики першої іноземної та української мов» зазначено в частині «Структура навчальної дисципліни».

Міждисциплінарні зв'язки. Вивчення дисципліни відбувається після опанування теоретичного курсу «Вступ до мовознавства» та паралельно із такими практичними курсами, як «Основи теорії мовної комунікації», «Історія першої іноземної мови». Це обумовлює змістову орієнтацію курсу саме на теоретичні аспекти граматичних проблем порівнюваних мов та їхню практичну репрезентацію в системі граматичних категорій, притаманних різноструктурним мовам.

Критерії оцінювання результатів навчання.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Якщо здобувач освіти упродовж семестру навчання набрав 75 балів та (або) більше, оцінка за екзамен йому може бути виставлена за результатом поточної успішності.

Рівні компетентності	За шкалою КНТЕУ	Критерії оцінювання
1	2	3
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з дисципліни, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Результат виконання екзаменаційних завдань оцінюється з урахуванням результатів у співвідношенні 80:20, де 80 – максимальна оцінка за виконання екзаменаційного завдання, 20 – результат поточної успішності відповідно до шкали переводу поточної роботи для врахування її при підсумковій оцінці.

Обсяг дисципліни в кредитах та його розподіл (тематичний план)

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Усього годин / кредитів	з них			
		лекції	практичні/ лабораторні заняття	самостійна робота студентів	
Тема 1. Значення курсу «Порівняльна граматики першої іноземної та української мов» для підготовки філолога. Методологія курсу.	12	2	4	6	уо, пз, із
Тема 2. Проблема виділення частин мови в англійській та українській мовах.	12	2	4	6	пз, сун, із
Тема 3. Ізоморфізм та аломорфізм граматичних категорій іменника англійської та української мов.	12	2	4	6	уо, т, із, мк
Тема 4. Порівняльна характеристика прикметника в англійській та українській мовах.	12	2	4	6	уо, т, із
Тема 5. Числівник англійської та української мов як об'єкт дослідження порівняльної граматики.	12	2	4	6	із, сун, мк
Тема 6. Статус займенників у морфологічних системах англійської та української мов.	12	2	4	6	уо, сун, із
Тема 7. Реалізація ізоморфних та аломорфних граматичних категорій у системі дієслів англійської та української мов.	12	2	4	6	уо, т, із
Тема 8. Порівняльна характеристика прислівника англійської та української мов.	12	2	4	6	уо, сун, із
Тема 9. Система неповнозначних (службових) частин мови в англійській та українській мовах. Модальні слова в порівнюваних мовах. Ізоморфні та аломорфні характеристики англійських та українських прийменників як службової частини мови.	12	2	4	6	уо, із, мк
Тема 10. Зіставна характеристика сполучників англійської та української мов.	10	2	2	6	пз, сун, із
Тема 11. Граматичне значення частки як службової частини мови в англійській та українській мовах у порівняльному аспекті	8	2	2	4	із, сун
Тема 12. Реалізація синтаксичних зв'язків у граматичних системах англійської та української мов.	8	2	2	4	п, із, мк

Тема 13. Ізоморфні та аломорфні характеристики простого речення в англійській та українській мовах. Функціонування підмета в синтаксичних системах порівнюваних мов.	8	2	2	4	уо, сун, із
Тема 14. Порівняльна характеристика присудка англійської та української мов.	8	2	2	4	к
Тема 15. Синтаксична природа додатка, означення та обставини як членів речення в англійській та українській мовах.	8	2	2	4	уо, пз, із
Тема 16. Особливості функціонування складних речень у граматичних системах англійської та української мов.	11	2	2	7	пз, пр, із
Тема 17. Тема і рема в синтаксичних структурах порівнюваних мов.	11	2	2	7	уо, т, із
Разом за семестр	180/6	34	52	94	
Підсумковий контроль – екзамен					

Примітка:

уо – усне опитування;

пз - письмове завдання;

т- тестування;

із – індивідуальне завдання;

сун – система управління навчанням;

мк – ментальна карта;

к – кейс.

пр- проект

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст дисципліни (теми програми).

Тема 1. Дисципліна «Порівняльна граматики першої іноземної та української мов» у системі підготовки філолога. Методологія курсу

Роль курсу «Порівняльна граматики першої іноземної та української мов» у підготовці філолога-перекладача. Теоретичне і практичне значення порівняльної граматики.

Цілі, завдання та методологія курсу. Провідна роль зіставного методу дослідження для встановлення ізоморфних та аломорфних параметрів граматичних явищ у системах англійської та української мов. Зв'язки порівняльної граматики з іншими лінгвістичними науками.

Тема 2. Проблема виділення частин мови в англійській та українській мовах

Порівняльна типологія частин мови в англійській та українській мовах. Загальні положення. Проблема класифікації слів у порівнюваних мовах. Самостійні та службові частини мови англійської та української мов у порівняльному аспекті.

Тема 3. Ізоморфізм та аломорфізм граматичних категорій іменника англійської та української мов

Іменник як об'єкт дослідження порівняльної граматики в англійській та українській мовах.

Поділ іменників на семантичні групи в англійській та українській мовах. Основні розряди іменника. Іменники загальні та власні. Зчислювальні іменники із значенням конкретності і абстрактності. Незчислювальні іменники із значенням конкретності і абстрактності.

Словотвірні парадигми іменників у англійській та українській мовах. Порівняльна характеристика складних та складених іменників.

Морфологічні категорії іменника англійської та української мов у порівняльному аспекті. Категорія числа. Способи утворення множини в англійській та українській мовах. Співвіднесеність форм однини та множини у порівнюваних мовах. Форми множини, що збігаються з формами однини. Ізоморфні та аломорфні групи іменників, що вживаються тільки в однині (*singularia tantum nouns*). Система іменників, що вживаються лише в множині (*pluralia tantum nouns*) в англійській та українській мовах.

Категорія відмінка та її реалізація в англійській та українській мовах. Проблема статусу присвійного відмінка в англійській мові та його співвіднесеність із родовим відмінком української мови. Категорія присвійності англійської мови у витлумаченні сучасної граматичної науки. Семантичні групи іменників, які найчастіше вживаються в присвійному відмінку. Семантичні модифікації присвійного відмінка в сучасній англійській мові.

Категорія роду української мови та засоби її експлікації. Система засобів вираження біологічної статі в системі іменників англійської мови. Категорія означеності / неозначеності в англійській та українській мовах, її значеннєві парадигми та засоби вираження в порівнюваних мовах. Функціональні параметри іменників англійської та української мов у порівняльному аспекті.

Тема 4. Порівняльна характеристика прикметника в англійській та українській мовах

Грамматичне значення прикметника як самостійної частини мови в англійській та українській мовах.

Ізоморфні (якісні, відносні, присвійно-відносні, суплетивні) та аломорфні (присвійні, кількісні) класи прикметників у англійській та українській мовах. Словотвірні ознаки прикметників у порівнюваних мовах. Грамматичні категорії прикметника в англійській та українській мовах. Категорія порівняння як єдина спільна граматична категорія прикметників англійської та української мов.

Синтетичні та аналітичні способи утворення ступенів порівняння якісних прикметників в англійській та українській мовах. Суплетивні словоформи. Моделі порівняльних зворотів. Інші засоби передачі порівняльності в зіставлюваних мовах. Елятивне значення форми найвищого ступеня порівняння в англійській та українській мовах. Субстантивація та ад'єктивація в системах порівнюваних мов. Функціональні характеристики прикметника як самостійної частини мови в англійській та українській мовах.

Тема 5. Числівник англійської та української мов як об'єкт дослідження порівняльної граматики

Числівник як самостійна частина мови в англійській та українській мовах. Лексико-граматичне значення числівника. Синтагматичні особливості числівників у порівнюваних мовах.

Ізоморфні (кількісні, порядкові, дробові) та аломорфні (неозначені, збірні) класи числівників в англійській та українській мовах. Структурна побудова числівників. Співвіднесеність форм простих, складних та складених числівників у англійській та українській мовах.

Грамматичні категорії числівника в українській мові (категорії числа, відмінка та роду) порівняно з англійською мовою. Ізоморфізм синтаксичних функцій числівника в англійській та українській мовах.

Тема 6. Статус займенників у морфологічних системах англійської та української мов

Проблема виділення займенника як самостійної частини мови в морфологічних системах англійської та української мов. Лексико-граматичне значення займенника. Структурні особливості займенників у порівнюваних мовах. Прості, складні та складені займенники. Проблема поділу займенників на розряди в граматиках англійської та української мов.

Ізоморфні характеристики особових займенників в англійській та українській мовах. Аломорфізм у системі присвійних займенників. Абсолютна та відносна форми англійських присвійних займенників. Кількісна та змістова кореляція англійських зворотніх займенників та українського зворотнього займенника „себе”. Порівняльна характеристика вказівних займенників у англійській та українській мовах. Частиномовна співвіднесеність питальних займенників в англійській та українській мовах. Вияв граматичних категорій у системі англійських питальних займенників та нівеляція цих категорій в англійській мові.

Ізоморфізм відносних займенників як засобів приєднання підрядних речень в англійській та українській мовах. Кількісна репрезентація взаємних займенників у англійській та українській мовах. Проблема виділення неозначених займенників у граматичних системах англійської та української мов. Українські еквіваленти англійських неозначених займенників. Контрастивні характеристики заперечних займенників у англійській та українській мовах. Ізоморфні та аломорфні функції займенників у реченні в системах порівнюваних мов.

Тема 7. Реалізація ізоморфних та аломорфних граматичних категорій у системі дієслів англійської та української мов

Дієслово як центральна одиниця морфологічних систем англійської та української мов. Граматичне значення дієслова. Синтагматичні характеристики дієслова в англійській та українській мовах.

Словотвірна структура дієслів у порівнюваних мовах. Морфологічна класифікація дієслів у англійській та українській мовах. Функціональна класифікація дієслів у порівнюваних мовах. Самостійні та допоміжні дієслова. Особові та неособові дієслова. Способи вираження морфологічних категорій дієслова в англійській та українській мовах. Граматична категорія особи в системі англійських та українських дієслів. Категорія числа в системі форм англійського та українського дієслова.

Видовий характер дієслова в порівнюваних мовах. Категорія часу та форми вираження її значень в англійській та українській мовах. Проблема витлумачення граматичної категорії стану в англійській та українській мовах. Ізоморфізм та аломорфізм категорійних значень способу в системі англійських та українських дієслів.

Неособові форми англійського та українського дієслова. Інфінітив як спільна неособова дієслівна форма порівнюваних мов. Співвіднесеність форм та значень Participle та дієприкметника і дієприслівника в англійській та українській мовах. Герундій як особливий вид вербоїдів англійської мови. Відносність вираження категорії часу у герундія. Функціональні параметри особових дієслів та вербоїдів в англійській та українській мовах.

Тема 8. Порівняльна характеристика прислівника англійської та української мов

Прислівник у системах англійської та української мов. Лексико-граматичне значення прислівника. Словотвірна парадигма прислівників у англійській та українській мовах. Субкласифікація прислівників у порівнюваних мовах. Вияв категорії порівняння у сфері прислівників. Синтаксичні функції прислівників у порівнюваних мовах.

Тема 9. Система неповнозначних (службових) частин мови в англійській та українській мовах. Модальні слова у порівнюваних мовах. Ізоморфні та аломорфні характеристики англійських та українських прийменників як службової частини мови

Кількісна репрезентація неповнозначних (службових) частин мови в англійській та українській мовах. Проблема виділення модальних слів та виразів у порівнюваних мовах. Типологічна характеристика прийменника англійської та української мов. Роль прийменника у вираженні синтаксичних відношень в англійській та українській мовах. Синтагматична характеристика прийменника в порівнюваних мовах. Прості, складні та складені прийменники. Первинні та вторинні прийменники. Типи відношень, які передають прийменники. Постпозитиви англійської мови як словотворчі одиниці.

Тема 10. Зіставна характеристика сполучників англійської та української мов

Склад та морфологічна структура сполучників у англійській та українській мовах. Субкласифікація сполучників у порівнюваних мовах. Єднальні та розділові сполучники.

Тема 11. Граматичне значення частки як службової частини мови в англійській та українській мовах у порівняльному аспекті

Морфологічна структура часток. Прості, похідні та складені частки. Лексична диференціація часток у порівнюваних мовах. Модальні та емоційно-експресивні частки. Формотворчий та словотворчий потенціал часток в англійській та українській мовах.

Тема 12. Реалізація синтаксичних зв'язків у граматичних системах англійської та української мов

Типологічні характеристики синтаксичних систем англійської та української мов. Вираження синтаксичних зв'язків у порівнюваних мовах. Типи синтаксичних зв'язків української мови: узгодження, керування і прилягання, тяжіння та ряди. Порядок слів як основний тип синтаксичних зв'язків англійської мови. Прилягання та замикання як формальні засоби передачі синтаксичних зв'язків англійської мови.

Тема 13. Ізоморфні та аломорфні характеристики простого речення в англійській та українській мовах. Функціонування підмета в синтаксичних системах порівнюваних мов

Член речення як синтаксична категорія. Ізоморфні та аломорфні члени речення в порівнюваних мовах. Явище структурного заміщення в англійській мові. Типи односкладних речень в англійській та українській мовах. Просте речення в порівнюваних мовах. Функціонування підмета в простому реченні. Безпідметові речення. Службовий, або формальний підмет.

Тема 14. Порівняльна характеристика присудка англійської та української мов

Типологічні характеристики присудка в англійській та українській мовах. Засоби вираження простого присудка в порівнюваних мовах. Іменний складений присудок. Виділення дієслів-зв'язок в англійській та українській мовах. Способи вираження іменної частини складеного присудка (предикативного члена).

Типи дієслівного складеного присудка в англійській та українській мовах. Модальний, видовий та іменний-дієслівний модальний дієслівний складений присудок у порівнюваних мовах. Узгодження підмета і присудка в англійській та українській мовах.

Тема 15. Синтаксична природа додатка, означення та обставини як членів речення в англійській та українській мовах

Типи додатків у англійській та українській мовах. Прийменниковий і безприйменниковий додатки. Прямі і непрямі додатки.

Відмінні характеристики українського означення від англійського. Узгоджені та неузгоджені означення української мови. Частиномовне представлення означень у порівнюваних мовах. Значеннєве представлення обставин в англійській та українській мовах. Обставини місця, часу, способу дії, ступеня й міри, причини, мети, наслідку, умови, допустові обставини в структурі англійського та українського речення. Супровідні обставини англійської мови.

Тема 16. Особливості функціонування складних речень у граматичних системах англійської та української мов

Складне речення в англійській та українській мовах. Складносурядне речення. Єднальні, розділові, протиставні і причинно-наслідкові складносурядні речення в порівнюваних мовах.

Структурні особливості складнопідрядних речень англійської та української мов. Підрядні підметові речення. Підрядні присудкові речення. Підрядні означальні речення. Підрядні додаткові речення. Види підрядних обставинних речень.

Тема 17. Тема і рема в синтаксичних структурах порівнюваних мов.

Комунікативний підхід до аналізу речення. Основа повідомлення. Ядро повідомлення. Тема та рема в актуальному членуванні речення. Характеризаційні ознаки теми. Диференційні ознаки реми. Комунікативний центр речення. Засоби вираження актуального членування речення. Порядок слів та інтонація. Специфічні засоби вираження актуального членування речення в українській та англійській мовах.

Структура навчальної дисципліни.

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год
<ul style="list-style-type: none"> - визначати предмет і завдання порівняльної граматики першої іноземної (англійської) та української мов; - правильно інтерпретувати лінгвістичну сутність мовного контрасту; - доводити перспективність зіставного напряму мовознавства; - визначати рівневі та між рівневі аспекти зіставлення мовних одиниць та явищ; - розмежовувати лінгвістичне та власне перекладацьке підгрунтя зіставного підходу до аналізу мовних одиниць. 	<p>Тема 1. Дисципліна «Порівняльна граматики першої іноземної та української мов» у системі підготовки філолога. Методологія курсу</p> <p>Лекція 1.</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичне і практичне значення порівняльної граматики. 2. Цілі та завдання курсу. 3. Основні методи дослідження ізоморфних та аломорфних параметрів граматичних явищ у системах англійської та української мов. 4. Зв'язки порівняльної граматики з іншими лінгвістичними науками. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. Додаткові: 12, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, , 38, 39, 40, 41, 42, 44, 46. Інтернет-ресурси: 47-56.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання та доповнення матеріалу лекції. 2. Підготовка повідомлення про пріоритетність зіставлення властивостей та закономірностей структурної організації мовних систем у динаміці їхнього синхронного стану. 3. Складання таблиці «Лінгвістичний і перекладацький мотив зіставно-лінгвістичного підходу до вивчення граматичних явищ української та англійської мов». 	6
	<p>Практичне заняття № 1</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль курсу «Порівняльна граматики першої іноземної та української мов» у підготовці філолога-перекладача. 2. Теоретичне і практичне значення порівняльної граматики. 3. 	2
	<p>Практичне заняття № 2</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Цілі, завдання та методологія курсу. Провідна роль зіставного методу дослідження для встановлення ізоморфних та аломорфних параметрів граматичних явищ у системах англійської та української мов. 2. Зв'язки порівняльної граматики з іншими лінгвістичними науками. 	2

<ul style="list-style-type: none"> - орієнтуватися в основних поняттях щодо класифікацій частин мови в граматичних студіях англійської та української мов; - обґрунтовувати сучасне тлумачення частин мови, виокремлених за гетерогенними ознаками; - класифікувати частини мови з поділом на повнозначні та службові в межах англійської та української мов 	<p style="text-align: center;">Тема 2. Проблема виділення частин мови в англійській та українській мовах Лекція 2 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема класифікації слів у порівнюваних мовах. 2. Основні теоретичні положення класифікації частин мови в англійській та українській мовах. 3. Самостійні та службові частини мови англійської та української мов у порівняльному аспекті. 4. Кількість та номенклатура службових частин мови в англійській та українській мовах. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9. Додаткові: 11, 12, 13,14, 15, 16, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45,46. Інтернет-ресурси: 47-56.</p>	2
	<p style="text-align: center;">Самостійна робота студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Складання порівняльної таблиці «Класифікація частин мови Г. Суїта, О. Есперсена, Ч. Фріза, Ч. Хокета та представників структурної лінгвістики». 2. Підготовка міні-повідомлення «Гомогенні та гетерогенні підходи до виокремлення частин мови в сучасному мовознавстві». 	6
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття № 3</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікаційні параметри слів у порівнюваних мовах. 2. Частиномовна класифікація в англійській та українській мовах. 	2
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття № 4</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Самостійні та службові частини мови англійської та української мов у порівняльному аспекті. 2. Кількість та номенклатура службових частин мови в англійській та українській мовах. 	2
<ul style="list-style-type: none"> - встановлювати ізоморфні та аломорфні вияви граматичних категорій у сфері англійських та українських іменників; - зіставляти класифікаційні схеми іменників та їхні словотвірних парадигм; - розмежовувати лінгвістичне та онтологічне поняття роду. 	<p style="text-align: center;">Тема 3. Ізоморфізм та аломорфізм граматичних категорій іменника англійської та української мов Лекція 3 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Іменник як об'єкт дослідження порівняльної граматики в англійській та українській мовах. Поділ іменників на семантичні групи. 2. Основні розряди іменника. Іменники загальні та власні. Зчислювальні іменники із значенням конкретності і абстрактності. Незчислювальні іменники із значенням конкретності і абстрактності. 3. Морфологічні категорії іменника англійської та української мов в порівняльному аспекті. Категорія числа. Singularia tantum nouns та Pluralia tantum nouns. 	2

	<p>4. Словотвірні парадигми іменників у англійській та українській мовах.</p> <p>5. Функціональні параметри іменників англійської та української мов у порівняльному аспекті.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. Додаткові: 12, 15, 16, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 38, 40, 41, 44, 45,46. Інтернет-ресурси: 47-56.</p>	
	<p>Самостійна робота студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Складання ментальної карти «Основні розряди іменника». 2. Визначення словотвірних парадигм іменників англійської та української мов. 3. Підготовка міні-повідомлення (на вибір) «Проблема статусу присвійного відмінка в англійській мові та його співвіднесеність із родовим відмінком української мови» / Підготовка міні-повідомлення «Категорія роду української мови та засоби її експлікації. Система засобів вираження біологічної статі у системі іменників англійської мови». 	6
	<p>Практичне заняття № 5</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Морфологічні категорії іменника англійської та української мов у порівняльному аспекті. 2. Категорія числа. Співвіднесеність форм однини та множини у порівнюваних мовах. 3. Ізоморфні та аломорфні групи іменників, що вживаються тільки в однині (singularia tantum nouns). 4. Система іменників, що вживаються лише в множині (pluralia tantum nouns) в англійській та українській мовах. 	2
	<p>Практичне заняття № 6</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Категорія відмінка та її реалізація в англійській та українській мовах. 2. Проблема статусу присвійного відмінка в англійській мові та його співвіднесеність із родовим відмінком української мови. 3. Категорія присвійності англійської мови у витлумаченні сучасної граматичної науки. 4. Категорія роду української мови та засоби її експлікації. Система засобів вираження біологічної статі в системі іменників англійської мови. 5. Категорія означеності / неозначеності в англійській та українській мовах, її значеннєві парадигми та засоби вираження в порівнюваних мовах. 	2

<ul style="list-style-type: none"> - визначати граматичне значення прикметника як самостійної частини мови в англійській та українській мовах; - ідентифікувати ізоморфні та аломорфні класи прикметників у англійській та українській мовах; - характеризувати словотвірні ознаки прикметників у порівнюваних мовах. - інтерпретувати синтетичні та аналітичні способи утворення ступенів порівняння якісних прикметників в англійській та українській мовах. 	<p style="text-align: center;">Тема 4. Порівняльна характеристика прикметника в англійській та українській мовах Лекція 4 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Граматичне значення прикметника як самостійної частини мови в англійській та українській мовах. 2. Ізоморфні (якісні, відносні, присвійно-відносні, суплетивні) та аломорфні (присвійні, кількісні) класи прикметників у англійській та українській мовах. 3. Словотвірні ознаки прикметників у порівнюваних мовах. 4. Граматичні категорії прикметника в англійській та українській мовах. Категорія порівняння як єдина спільна граматична категорія прикметників англійської та української мов. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. Додаткові: 11, 12, 13,14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45,46. Інтернет-ресурси: 47-56.</p>	2
	<p style="text-align: center;">Самостійна робота студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготовка таблиці «Синтетичні та аналітичні способи утворення ступенів порівняння якісних прикметників в англійській та українській мовах». 2. Підготовка індивідуального завдання «Моделі порівняльних зворотів. Інші засоби передачі порівняльності в зіставлюваних мовах». 	6
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття № 7</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Синтетичні та аналітичні способи утворення ступенів порівняння якісних прикметників в англійській та українській мовах. Суплетивні словоформи. 2. Моделі порівняльних зворотів. Інші засоби передачі порівняльності в зіставлюваних мовах. 3. Елятивне значення форми найвищого ступеня порівняння в англійській та українській мовах. 	2
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття № 8</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Субстантивація та ад'єктивація в системах порівнюваних мов. 2. Функціональні характеристики прикметника як самостійної частини мови в англійській та українській мовах. 	2

<ul style="list-style-type: none"> - визначати лексико-граматичне значення числівника в порівнювальних мовах; - ідентифікувати синтагматичні особливості числівників у порівнюваних мовах. - встановлювати ізоморфні (кількісні, порядкові, дробові) та аломорфні (неозначені, збірні) класи числівників в англійській та українській мовах; - співвідносити форми простих, складних та складених числівників у англійській та українській мовах; - встановлювати ізоморфізм синтаксичних функцій числівника в англійській та українській мовах. 	<p>Тема 5. Числівник англійської та української мов як об'єкт дослідження порівняльної граматики</p> <p style="text-align: center;">Лекція 5.</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Числівник як самостійна частина мови в англійській та українській мовах. 2. Лексико-граматичне значення числівника. 3. Синтагматичні особливості числівників у порівнюваних мовах. 4. Ізоморфні (кількісні, порядкові, дробові) та аломорфні (неозначені, збірні) класи числівників в англійській та українській мовах. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 10. Додаткові: 15, 16, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46. Інтернет-ресурси: 47-56.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Складання ментальної карти «Співвіднесеність форм простих, складних та складених числівників у англійській та українській мовах». 2. Встановлення граматичних категорій числівника в українській мові (категорії числа, відмінка та роду) порівняно з англійською мовою. 	6
	<p>Практичне заняття № 9</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Граматичні категорії числівника в українській мові (категорії числа, відмінка та роду) порівняно з англійською мовою. 2. Ізоморфізм синтаксичних функцій числівника в англійській та українській мовах. 	2
	<p>Практичне заняття № 10</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структурна побудова числівників. 2. Співвіднесеність форм простих, складних та складених числівників у англійській та українській мовах. 	2
<ul style="list-style-type: none"> - інтерпретувати лексико-граматичну природу займенників у порівнюваних мовах; - визначати контрастивну основу значеннєвого потенціалу займенників; - характеризувати структурні особливості займенників у межах виокремлених розрядів; 	<p>Тема 6. Статус займенників у морфологічних системах англійської та української мов</p> <p style="text-align: center;">Лекція 6</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема виділення займенника як самостійної частини мови в морфологічних системах англійської та української мов. 2. Лексико-граматичне значення займенника. 3. Структурні особливості займенників у порівнюваних мовах. Прості, складні та складені займенники. 4. Проблема поділу займенників на розряди в граматиці англійської та української мов. 	2

<p>- ідентифікувати функціональну співвіднесеність займенників у системах порівнюваних мов.</p>	<p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10. Додаткові: 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46. Інтернет-ресурси: 47-56.</p>	
	<p>Самостійна робота студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготовка міні-презентації «Проблема виділення неозначених займенників у граматичних системах англійської та української мов» 2. Складання порівняльної таблиці «Контрастивні характеристики заперечних займенників у англійській та українській мовах». 	6
	<p>Практичне заняття № 11</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ізоморфні характеристики особових займенників в англійській та українській мовах. 2. Аломорфізм у системі присвійних займенників.. 3. Кількісна та змістова кореляція англійських зворотніх займенників та українського зворотнього займенника „себе”. 4. Порівняльна характеристика вказівних займенників у англійській та українській мовах. 5. Частиномовна співвіднесеність питальних займенників в англійській та українській мовах. Вияв граматичних категорій у системі англійських питальних займенників та нівеляція цих категорій в англійській мові. 	2
	<p>Практичне заняття № 12</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ізоморфізм відносних займенників як засобів приєднання підрядних речень в англійській та українській мовах. 2. Кількісна репрезентація взаємних займенників у англійській та українській мовах. 3. Проблема виділення неозначених займенників у граматичних системах англійської та української мов. 4. Контрастивні характеристики заперечних займенників у англійській та українській мовах. 5. Ізоморфні та аломорфні функції займенників у реченні в системах порівнюваних мов. 	2
<p>- визначати лексико-граматичну природу дієслів української та англійської мов; - зіставляти граматичні значення дієслівних категорій категорій виду, способу, часу, особи, числа та стану в англійській та українській мовах; - розмежовувати дієслівний клас за ознакою «абсолютивність/</p>	<p>Тема 7. Реалізація ізоморфних та аломорфних граматичних категорій у системі дієслів англійської та української мов. Лекція 7 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дієслово як центральна одиниця морфологічних систем англійської та української мов. Граматичне значення дієслова. 2. Функціональна класифікація дієслів у порівнюваних мовах. 3. Способи вираження морфологічних категорій дієслова в англійській та українській мовах. 4. Неособові форми англійського та українського дієслова. 5. Герундій як особливий вид вербоїдів англійської мови. 	2

<p>релятивність» з подальшою екстраполяцією встановленої корелятивності на перекладацький процес;</p> <ul style="list-style-type: none"> - інтерпретувати лексико-граматичну природу неособових форм дієслова; - знаходити корелятивні форми вербоїдів у зіставлюваних мовах 	<p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. Додаткові: 13,14, 15, 17, 18, 19, 20, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 39, 40, 42, 43, 44, 45,46. Інтернет-ресурси: 47-56.</p>	
	<p>Самостійна робота студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготовка до практичного заняття за додатковими джерелами. 2. Складання порівняльної таблиці «Реалізація граматичних категорій у системі дієслів української та англійської мов». 3. Підготовка міні-презентації «Вербоїди у граматичному полі дієслова в англійській та українській мовах». 	6
	<p>Практичне заняття №13</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Категорія часу та форми вираження її значень в англійській та українській мовах. 2. Проблема витлумачення граматичної категорії стану в англійській та українській мовах. 3. Ізоморфізм та аломорфізм категорійних значень способу в системі англійських та українських дієслів. 	2
	<p>Практичне заняття № 14</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Неособові форми англійського та українського дієслова. Інфінітив як спільна неособова дієслівна форма порівнюваних мов. 2. Співвіднесеність форм та значень Participle та дієприкметника і дієприслівника в англійській та українській мовах. 3. Герундій як особливий вид вербоїдів англійської мови. Відносність вираження категорії часу у герундія. 4. Функціональні параметри особових дієслів та вербоїдів в англійській та українській мовах. 	2
<ul style="list-style-type: none"> - визначати лексико-граматичну природу прислівника в порівнюваних мовах; - розмежовувати розряди прислівників за значенням та словотвірною парадигмою; - інтерпретувати ізоморфні та аломорфні значенні, структурні та функціональні особливості прислівників у порівнюваних мовах. 	<p>Тема 8. Порівняльна характеристика прислівника англійської та української мов Лекція 8 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прислівник у системах англійської та української мов. 2. Словотвірна парадигма прислівників. 3. Субкласифікація прислівників у порівнюваних мовах. 4. Вияв категорії порівняння у сфері прислівників. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10. Додаткові: 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 45,46. Інтернет-ресурси: 47-56.</p>	2

	<p align="center">Самостійна робота студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> Підготовка до практичного заняття за додатковими джерелами. Складання порівняльної таблиці «Синтаксичні функції прислівників у порівнюваних мовах». 	6
	<p align="center">Практичне заняття № 15</p> <ol style="list-style-type: none"> Лексико-граматичне значення прислівника. Субкласифікація прислівників у порівнюваних мовах. 	2
	<p align="center">Практичне заняття № 16</p> <ol style="list-style-type: none"> Вияв категорії порівняння у сфері прислівників. Синтаксичні функції прислівників у порівнюваних мовах. 	2
<ul style="list-style-type: none"> - інтерпретувати спільність та відмінність у кількісній репрезентації неповнозначних (службових) частин мови в англійській та українській мовах; - аналізувати проблему виділення модальних слів та виразів у порівнюваних мовах. - здійснювати типологічну характеристику прийменника англійської та української мов. - визначати роль прийменника у вираженні синтаксичних відношень в англійській та українській мовах. - характеризувати синтагматику прийменника в порівнюваних мовах. - встановлювати типи відношень, які передають прийменники; - характеризувати постпозитиви англійської мови як словотворчі одиниці. 	<p align="center">Тема 9. Система неповнозначних (службових) частин мови в англійській та українській мовах. Модальні слова у порівнюваних мовах. Ізоморфні та аломорфні характеристики англійських та українських прийменників як службової частини мови.</p> <p align="center">Лекція 9</p> <p align="center">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> Кількісна репрезентація неповнозначних (службових) частин мови в англійській та українській мовах. Проблема виділення модальних слів та виразів у порівнюваних мовах. Типологічна характеристика прийменника англійської та української мов. Роль прийменника у вираженні синтаксичних відношень в англійській та українській мовах. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. Додаткові: 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40, 41, 42, , 45,46. Інтернет-ресурси: 47-56.</p>	2
	<p align="center">Самостійна робота студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> Складання порівняльної таблиці «Модальні слова в системах англійської та української мов». Складання ментальної карти «Розмежування повнозначності/ неповнозначності в граматиках англійської та української мов». 	6
	<p align="center">Практичне заняття № 17</p> <ol style="list-style-type: none"> Синтагматичні характеристика прийменника в порівнюваних мовах. Ізоморфна структура прийменників у порівнюваних мовах. Прості, складні та складені прийменники. 	2
	<p align="center">Практичне заняття № 18</p> <ol style="list-style-type: none"> Первинні та вторинні прийменники. Типи відношень, які передають прийменники. Постпозитиви англійської мови як словотворчі одиниці. 	2

<ul style="list-style-type: none"> - Визначати лексико-граматичну природу сполучників англійської та української мов; - характеризувати склад та морфологічну структуру сполучників в зіставлюваних мовах; - субкласифікувати сполучники в порівнюваних мовах; - встановлювати функціональну еквівалентність в межах єднальних та розділових сполучників англійської та української мов. 	<p align="center">Тема 10. Зіставна характеристика сполучників англійської та української мов.</p> <p align="center">Лекція 10</p> <p align="center">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Склад та морфологічна структура сполучників у англійській та українській мовах. 2. Субкласифікація сполучників у порівнюваних мовах. Єднальні та розділові сполучники. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 6, 7, 8, 9, 10. Додаткові: 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46. Інтернет-ресурси: 47-56.</p>	2
	<p align="center">Самостійна робота студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготовка до практичного заняття за додатковими джерелами. 2. Складання таблиці «Зіставна характеристика сполучників англійської та української мов». 	6
	<p align="center">Практичне заняття № 19</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Морфологічна структура сполучників у англійській та українській мовах. 2. Субкласифікація сполучників у порівнюваних мовах. Єднальні та розділові сполучники. 	2
<ul style="list-style-type: none"> - характеризувати морфологічну структуру часток. - розмежовувати прості, похідні та складені частки в англійській та українській мовах;. - здійснювати лексичну диференціацію часток у порівнюваних мовах; - ідентифікувати модальні та емоційно-експресивні частки; - встановлювати формотворчий та словотворчий потенціал часток в англійській та українській мовах. 	<p align="center">Тема 11. Граматичне значення частки як службової частини мови в англійській та українській мовах у порівняльному аспекті</p> <p align="center">Лекція 11</p> <p align="center">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Морфологічна структура часток. Прості, похідні та складені частки. 2. Лексична диференціація часток у порівнюваних мовах. Модальні та емоційно-експресивні частки. 3. Формотворчий та словотворчий потенціал часток в англійській та українській мовах. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. Додаткові: 27, 28, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 45, 46. Інтернет-ресурси: 47-56.</p>	2
	<p align="center">Самостійна робота студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготовка міні-презентації «Функціональна еквівалентність часток в англійській та українській мовах». 2. Складання таблиці «Функції часток: зіставно-типологічний аспект». 	4
	<p align="center">Практичне заняття № 20</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прості, похідні та складені частки. 2. Модальні та емоційно-експресивні частки. 3. Формотворчий та словотворчий потенціал часток в англійській та українській мовах. 	2

<p>- типологізувати синтаксичні системи англійської та української мов за визначальними ознаками;</p> <p>- встановлювати способи вираження синтаксичних зв'язків у порівнюваних мовах;</p> <p>- володіти методикою інтерпретації типів синтаксичних зв'язків української мови (узгодження, керування і прилягання, тяжіння та ряди) в аспекті встановлення функціональної еквівалентності з англійською мовою;</p> <p>- характеризувати прилягання та замикання як формальні засоби передачі синтаксичних зв'язків англійської мови.</p>	<p>Тема 12. Реалізація синтаксичних зв'язків у граматичних системах англійської та української мов.</p> <p>Лекція 12</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Типологічні характеристики синтаксичних систем англійської та української мов. 2. Вираження синтаксичних зв'язків у порівнюваних мовах. 3. Типи синтаксичних зв'язків української мови: узгодження, керування і прилягання, тяжіння та ряди. 4. Прилягання та замикання як формальні засоби передачі синтаксичних зв'язків англійської мови. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. Додаткові: 11, 12, 13,14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 29, 30, 31, 32, 33, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45,46. Інтернет-ресурси: 47-56.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготовка до практичного заняття за додатковими джерелами. 2. Складання ментальної карти «Функціональна еквівалентність реалізації синтаксичних зв'язків та відношень в англійській та українській мовах». 	4
	<p>Практичне заняття № 21</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Синтагматика граматичних систем англійської та української мов. 2. Синтаксичні зв'язки та відношення як ключові поняття сучасної синтагматики. 3. Диференціація синтаксичних зв'язків української мови. 4. Формальні засоби передачі синтаксичних зв'язків англійської мови. 	2
<p>- інтерпретувати поняття «член речення» в межах вирізнювальних ознак синтаксичних категорій;</p> <p>- встановлювати ізоморфні та аломорфні члени речення в порівнюваних мовах;</p> <p>- характеризувати явище структурного заміщення в англійській мові;</p> <p>- визначати типи односкладних речень в</p>	<p>Тема 13. Ізоморфні та аломорфні характеристики простого речення в англійській та українській мовах. Функціонування підмета в синтаксичних системах порівнюваних мов.</p> <p>Лекція 13</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Просте речення в порівнюваних мовах. 2. Функціонування підмета в простому реченні. 3. Безпідметові речення. 4. Службовий, або формальний підмет <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10. Додаткові: 11, 12, 13,14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 27, 28, 29, 30, 34, 35, 36, 37, 40, 41, 42, 43, 44, 45,46. Інтернет-ресурси: 47-56.</p>	2

<p>англійській та українській мовах; - характеризувати функціонування підмета в простому реченні; - виокремлювати безпідметові речення на рівні функціональної еквівалентності в межах зіставлюваних мов.</p>	<p align="center">Самостійна робота студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготовка міні-повідомлення «Формальний підмет англійської мови: історія, сучасність» 2. Доповнення матеріалу лекції. 	<p align="center">4</p>
<p>- типологізувати присудки в англійській та українській мовах; - знати засоби вираження простого присудка в порівнюваних мовах; - характеризувати прості та складені присудки; - виділяти дієслова-зв'язки в англійській та українській мовах; - розмежовувати типи дієслівного складеного присудка в англійській та українській мовах; - виокремлювати модальний, видовий та іменний-дієслівний модальний дієслівний складений присудок у порівнюваних мовах; - узгоджувати підмет і присудка в англійській та українській мовах на рівні функціональної перекладацької еквівалентності.</p>	<p align="center">Практичне заняття № 22</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ізоморфні та аломорфні члени речення в порівнюваних мовах. 2. Явище структурного заміщення в англійській мові. 3. Типи односкладних речень в англійській та українській мовах. 4. Функціонування підмета в простому реченні. 	<p align="center">2</p>
	<p align="center">Тема 14. Порівняльна характеристика присудка англійської та української мов Лекція 14 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Засоби вираження простого присудка в порівнюваних мовах. 2. Іменний складений присудок. 3. Типи дієслівного складеного присудка в англійській та українській мовах. 4. Типологічні характеристики присудка в англійській та українській мовах. 5. Виділення дієслів-зв'язок в англійській та українській мовах. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. Додаткові: 11, 12, 13,14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45,46. Інтернет-ресурси: 47-56.</p>	<p align="center">2</p>
	<p align="center">Самостійна робота студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Складання ментальної карти «Способи вираження іменної частини складеного присудка». 2. Підготовка міні-повідомлення «Узгодження підмета і присудка в англійській та українській мовах». 	<p align="center">4</p>
	<p align="center">Практичне заняття № 23</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Іменний складений присудок. 2. Типи дієслівного складеного присудка в англійській та українській мовах. 3. Модальний, видовий та іменний-дієслівний модальний дієслівний складений присудок у порівнюваних мовах. 4. Узгодження підмета і присудка в англійській та українській мовах. 	<p align="center">2</p>

<ul style="list-style-type: none"> - типізувати додатки в англійській та українській мовах; - розмежовувати прийменниковий і безприйменниковий додатки, прямі і непрямі додатки; - встановлювати відмінні характеристики українського означення від англійського; - ідентифікувати частиномовне представлення означень у порівнюваних мовах; - виокремлювати значеннєві типи обставин в англійській та українській мовах; - характеризувати супровідні обставини англійської мови. 	<p style="text-align: center;">Тема 15. Синтаксична природа додатка, означення та обставини як членів речення в англійській та українській мовах.</p> <p style="text-align: center;">Лекція 15</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Типи додатків у англійській та українській мовах. 2. Відмінні характеристики українського означення від англійського. 3. Значеннєве представлення обставин в англійській та українській мовах. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10. Додаткові: 11, 12, 13,14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, , 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 41, 42, 43, 44, 45,46. Інтернет-ресурси: 47-56.</p>	2
	<p style="text-align: center;">Самостійна робота:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання питання «Прийменниковий і безприйменниковий додатки. Прямі і непрямі додатки» за додатковою літературою. 2. Підготовка міні-повідомлення «Узгоджені та неузгоджені означення української мови. Частиномовне представлення означень у порівнюваних мовах». 	4
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття № 24</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відмінні характеристики українського означення від англійського. Узгоджені та неузгоджені означення української мови. 2. Частиномовне представлення означень у порівнюваних мовах. 3. Обставини місця, часу, способу дії, ступеня й міри, причини, мети, наслідку, умови, допустові обставини в структурі англійського та українського речення. 	2
<ul style="list-style-type: none"> - інтерпретувати поняття «складне речення» в системах англійської та української мов; - розмежовувати складносурядні речення межах єднальних, розділових, протиставних і причинно-наслідкових; - встановлювати структурні особливості складнопідрядних речень англійської та української мов; - визначати підрядні підметові речення, 	<p style="text-align: center;">Тема 16. Особливості функціонування складних речень у граматичних системах англійської та української мов.</p> <p style="text-align: center;">Лекція 16</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Складне речення в англійській та українській мовах. 2. Складносурядне речення. 3. Структурні особливості складнопідрядних речень в англійській та українській мовах. 4. Види складнопідрядних речень. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. Додаткові: 11, 12, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, , 32, 33, 34, 35, 36, 39, 40, 41, 42, 46. Інтернет-ресурси: 47-56.</p>	2

підрядні присудкові речення, підрядні означальні речення, підрядні додаткові речення на рівні функціональної еквівалентності в порівнюваних мовних системах.	<p align="center">Самостійна робота:</p> <ol style="list-style-type: none"> Опрацювання питань лекцій за додатковою літературою. Підготовка проєкту «Складні речення англійської та української мов». 	7
	<p align="center">Практичне заняття № 25</p> <ol style="list-style-type: none"> Складносурядне речення. Структурні особливості складнопідрядних речень англійської та української мов. Підрядні підметові речення. Підрядні присудкові речення. Підрядні означальні речення. Підрядні додаткові речення. Види підрядних обставинних речень. 	2
<ul style="list-style-type: none"> - інтерпретувати поняття «тема /рема» в системах англійської та української мов; - розмежовувати тему і рему в реченнях; - встановлювати структурні особливості темо-ремних відношень у процесі актуального членування речення. 	<p>Тема 17. Тема і рема в синтаксичних структурах порівнюваних мов.</p> <p align="center">Лекція 17</p> <p align="center">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> Комунікативний підхід до аналізу речення. Основа повідомлення. Ядро повідомлення. Тема та рема в актуальному членуванні речення. Характеризаційні ознаки теми. Диференційні ознаки реми. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10. Додаткові: 11, 12, 13, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 45, 46. Інтернет-ресурси: 47-56.</p>	2
	<p align="center">Самостійна робота студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> Опрацювання питань лекцій за додатковою літературою. Підготовка міні-повідомлення «Сучасні підходи до актуального членування речення». 	7
	<p align="center">Практичне заняття № 26</p> <ol style="list-style-type: none"> Комунікативний центр речення. Засоби вираження актуального членування речення. Порядок слів та інтонація. Специфічні засоби вираження актуального членування речення в українській та англійській мовах. 	2
Всього		180/6

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. Вихованець І.Р. Теоретична морфологія української мови: академ. граматики укр. мови. К.: Унів. вид-во «Пульсари», 2004. 400 с.
2. Волкова Л.М. Теоретична граматики англійської мови: сучасний підхід. К.: Освіта України, 2009. 256 с.
3. Гладуш Н.Ф., Павлюк Н.В. Contrastive Grammar: Theory and Practice = Порівняльна граматики: теорія і практика: навч. посіб. Київ ун-т ім. Б. Грінченка; Нац. ун-т «Києво-Могилянська акад.». К., 2019. 296 с.
4. Іваницька Н.Б. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Порівняльна граматики першої іноземної та української мов» для здобувачів ОС «бакалавр» спеціальності 035 Філологія (Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська). Вінниця: Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2016. 68 с.
5. Іваницька Н.Б., Нечипоренко В.О., Калініченко А.І., Сікорська Л.О. Граматики перекладу фахової літератури (у вправах та прикладах): навчальний посібник. Вінниця: Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2019. 276 с.
6. Кочерган М.П. Основи зіставного мовознавства: [підручник]. К.: Академія, 2006. 424 с.
7. Левицький А.Е. Порівняльна граматики англійської та української мов. К.: Освіта України, 2007. 138 с.
8. Karamusheva I. Contrastive Grammar of English and Ukrainian Languages. Vinnytsia: Nova Knyha Publishers, 2017. 336 p.
9. Korunets' I.V. Contrastive Typology of the English and Ukrainian Languages. Вінниця: Нова книга, 2003. 464 p.
10. Lopez Luis. Bilingual Grammar. Toward an Integral Model. Cambridge University Press, 2020. 324 p.

Додаткові:

11. Андерш Й.Ф. Типологія простих дієслівних речень у чеській мові в зіставленні з українською. К.: Наук. думка, 1987. 192 с.
12. Баранова С.В. Практикум з порівняльної граматики англійської та української мов: навч. посіб. Суми: Сумський державний університет, 2011. 132 с.
13. Басиров Ш.Р. Типологія дієслів із рефлексивним комплексом в індоєвропейських мовах (типологічні, зіставні, діахронічні дослідження) : [монографія]. Донецьк: ДонНУ, 2004. 333 с.
14. Бацевич Ф.С. Функционально-ономасиологический анализ глагольной лексики : [монографія]. Львів: Вид. центр Львівського держ. ун-ту, 1993. 147 с.
15. Гумбольдт В. фон. О сравнительном изучении языков применительно к различным эпохам их развития. Избранные труды по языкознанию / [пер. с нем. яз., под ред. и с предисл. Г. В. Рамишвили]. М.: Прогрес, 1984. С. 307—323.

16. Гухман М.М. Историческая типология и проблема диахронических констант. М.: Наука, 1981. 247 с.
17. Іваницька Н.Б. Дієслівні системи української та англійської мов: парадигматика і синтагматика: монографія. Вінниця: СПД Главацька, 2011. 636 с.
18. Іваницька Н.Б. До проблеми методики зіставного вивчення системи українських та англійських дієслів. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка* / гол. ред. П. Ю. Саух. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2007. Вип. 33. С. 105-108.
19. Іваницька Н.Б. Функціонально-семантична класифікація українських та англійських дієслів : монографія. К.: КНТЕУ, 2004. 196 с.
20. Іваницька Н.Б. Функціонально-семантичне поле (ФСП) у зіставному вивченні дієслівних систем української та англійської мов. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки* / відп. ред. Є. І. Гороть. Луцьк : Вежа, 2018. № 4. С. 401-407.
21. Кибрик А.Е. Константы и переменные языка. СПб. : Алетейя, 2003. 719 с.
22. Кушнерик В.І. Фоносемантизм у германських і слов'янських мовах: діахронія та синхронія: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук: 10.02.17 "Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство". К., 2009. 32 с.
23. Левицький А.Е. Зіставлення функціональних особливостей систем номінативних одиниць англійської й української мов [Електронний ресурс] / URL: http://librar.org.ua/sections_load.php
24. Плунгян В.А. Грамматические категории, их аналоги и заместители : автореф. дис. на соиск. уч. степени докт. филол. наук : спец. 10.02.19 "Общее языкознание, социолингвистика, психолингвистика". М., 1998. 49 с.
25. Плунгян В.А. Почему языки такие разные. 2-е изд., испр. М.: Азбуковник, 2001. 303 с.
26. Савчин Н.Б. Порівняльна граматики української та англійської мов: конспект лекцій. Івано-Франківськ: ФІНТУНГ, 2015. 117 с.
27. Ярцева В.Н. Контрастивная грамматика. М., 1981. 111 с.
28. Berry Roger. *Doing English Grammar. Theory, Description and Practice.* Cambridge University Press, 2021. 308 p
29. Caponigro Ivano, Cecchetto Carlo. *The Spontaneous Logicality of Language.* Cambridge University Press, 2019. 190 p.
30. Christie J.J. Locative, Possessive and Existential in Swahili. *Foundations of Language. International Journal of Language and Philosophy.* 1970. Vol. 6. №2. P. 166-177.
31. *Contrastive studies in verbal aspect in Russian, English, French and German* / ed. by S. Maslov. Heidelberg, 1985. 177 p.
32. Forsyth J. *A Grammar of Aspect.* Cambridge University Press, 2010. 134 p.
33. Givon T. *Syntax: an introduction.* Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2001. 406 p.
34. Hudson Richard. *An Introduction to Word Grammar.* Cambridge University Press, 2010. 187 p.

35. Ivanytska N. Ukrainina and English verbs: bilateral contrastive cross-linguistic perspective. *Advanced Education*. 2018. Issue 0. P.21.3-218. DOI: 10.205.3.S/2410-8286.13275.
36. Krzeszowski Tomasz P. *Contrasting languages: the scope of contrastive linguistics*. Berlin: N.-Y. : Walter de Gruyter, 1991. 286 p.
37. Martin J.R. *Interpersonal Grammar. Systemic Functional Linguistic Theory and Description*. Cambridge University Press. 2010. 108 p.
38. Matthews P.H. *Linguistics: a Very Short Introduction*. Oxford: Oxford University Press. 2003. 132 p.
39. 30.McMillon A. *Verbs in English. Their Meaning, Behaviour and Structure*. Stockholm, 2006. 232 p.
40. Meyer P.G. *Synchronic English linguistics*. Gunter n Arr Verlag Tubingen. 20(0)2. 234 p.
41. Müller Stefan. *Grammatical theory: from transformational grammar to constraint-based approaches*. Second revised and extended edition. Mitpress. 2018. 203 p.
42. Quiroz Beatriz. Figueredo Ciiacomo. *From Grammar to Meaning*. Cambridge University Press, 2021. 212 p.
43. Riemsdijk Henk van, Williams Edwin. *Introduction to the Theory of Grammar*. Mitpress. 2012. 123 p.
44. *Suppletion, Superlatives, and the Structure of Words*. Mitpress. 2012. 336 p.
45. West Alfred. *The Elements of English Grammar*. Cambridge University Press. 2018. 203 p.
46. Wierzbicka. A. *Lingua Mentalis*. Sydney: Acad. Press. 1080. 326 p.

Интернет-ресурци:

47. Glossa. URL: <https://w'vww.glossa-iournal.org/>
48. Journal of English Linguistics. URL: <https://journals.sagepub.com/home/eng>
49. Language Sciences. URL: <https://www.journals.elsevicr.com/language-sciences/>
50. Language. URL: <https://www.linguisticsocictv.org/lisa-puhlications/languagec>
51. Languages in Contrast. International Journal for Contrastive Linguistics. URL: <https://benjamins.com/catalog/lic>
52. Linguistic Typology. URL: <https://www.degruvtter.com/iournal/key/Ln>
53. Modern Language Review. URL: <https://www.mhra.org.uk/journals/MLR>
54. Morphology. LIRL: <https://www'.springer.com/iournal/11525>
55. The Linguistic Review. URL: <https://www.degruvtter.com/journal/key/TLIR/html>
56. Theoretical Linguistics. URL: : <https://www.degruvtter.com/journal/key/TLIR/html>